

zott a hivatás—iskola—gyermekszeretet bemutatása a pedagógusképzés gyakorlatában, amely egyaránt szólhat a jelenhez és a jövőhöz. Érdekes és szép írásokat olvashatunk a Bács-Kiskun megyei kötetben.

Fekete János a kiskunfélegyházi tanítóképző életében kiemeli a tanítási gyakorlatok, a pedagógiai kirándulások tapasztalatainak jelentőségét, valamint a tanórai nevelés kapcsolatát az internatusi neveléssel. Az intézmény nevelőmunkáját segítették az önképző körök, a szakörök, a diákszövetség.

Figyelemre méltóak azok a gondolatok, melyeket a kalocsai tanítóképző történetében olvashatunk. (Baráth János—Baráthné Berhidai Ágnes) A tanítóképző előljárói és tanárai nagy gondot fordítottak a növendékek erkölcsi nevelésére... Meglepő, hogy a tanárok mennyire jól ismerték nevelteiket. A jelöltek törekedtek felkészíteni az iskolán kívüli népművelő munkára is, így az intézményen belül gazdag tevékenységformákkal ismerkedhettek meg.

Követendőnek tartjuk a kecskeméti tanítóképző intézet példáját, ahol az oktatók kezdetől fogva ügyeltek a hallgatók aktivitásának fejlesztésére, tanulmányi öntevékenységük, önállóságuk kibontakoztatására (Krajcsovsky—Krajnyák). Valamennyi intézmény munkájában kiemelt helyet foglalt el a nevelés és ennek módszerei, valamint a felszabadulás utáni évek tervei, nekibuzdulásai. A pedagógus személyiségéről, a hivatásra nevelésről mindig hasznos beszélni, ez a jelenben ihlető és figyelmeztető erejű lehet.

A Békés megyei kötetből megismerhetjük, hogy a pedagógusképzésben milyen nagy jelentőségű volt az általános műveltség és a gyakorlati képzés; érzékelhetjük, hogy a múltban és jelenben az iskola sorsa döntően nem a fenntartón múlott, hanem az ott dolgozók áldozatkészségén, lelkiismeretességén, hivatástudatán. A kétszáz év történelmének bemutatásával jól látható, hogy a tanítóképzés sikere, színvonala mindig szorosan összefüggött a tanítóság erkölcsi és anyagi megbecsülésével.

A kötet mindegyik tanulmánya bemutatja azt a kapkodást, térszerületlenséget, az átszervezéseket, visszafejlesztéseket, újakezdéseket, mely az 1945 utáni pedagógusképzésünket jellemzi.

A helyi oktatási és nevelési hagyományok feltárása, a múlt emlékeinek számba vétele és közkinccsé tétele napjaink számára is hasznosítható tanulságokkal szolgál. A Csongrád megyei kötetben szereplő kimagasló pedagógus egyéniségek (Felméri Lajos, Schneller István, Becker Vendel) a történelmi sorsfordulók viharában való helytállásuk, emberségük, humanisztikus értékekhez következetesen ragaszkodó munkásságuk alapján joggal tarthatnak igényt az utókor emlékeztérére. A kötetben közre-

adott írások tematikusan két csoportba sorolhatók. Az első két tanulmány az egyetemi tanítóképzés kérdéseivel foglalkozik, az azt követő három dolgozat pedig a szegedi tanítóképzés, illetve a tanítóképző intézeti tanárképzés történetét tárgyalja.

A kötetek gazdagságát, értékeit mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy rövid ismertetésben nem lehet igazán értékelni a benne található összes írást. Nagyon nehéz beszámolni arról a teljes élményről, melyet az olvasás jelentett. Bizony még mások munkáját is méltatni kellett volna: Rácz Fodor Sándor, Fekete Bertalan, Tóth Lajos, Hunya Sándor, Földesi Béla, Ágoston György, Pukánszky Béla, Huszka László, Gácsér József, Bereczki Sándor tanulmányairól lehetett volna még sok mindent elmondani.

Összegzésül: a könyvek rendkívül színes, változatos írásokat tárnak az olvasó elé. Mindenki megtalálja az érdeklődési körének legmegfelelőbb alkotást. Ismereteit gazdagítja, s mi több, maga az előadási mód is élvezetet nyújt, külön élményben lehet részünk. Igazi nyereség, ha mindhárom kötetet végigolvassuk. Arab és olasz közmondás is hirdeti, hogy minden tájnak megvan a maga szépsége; ehhez azt is hozzátehetjük, hogy minden vidéknek megvannak az emberi értékei. Ezeket tisztelni, ápolni, életben tartani kötelesség. A pedagógiai munkában a nagy szellemekről sohasem tudhatunk eleget. A nyomukba lehet szegődni, a szellemi felemelkedésben erőt adhatnak, tökéletesedhetünk, hogyha hűségesen követjük őket. Ezt kell keresnünk a pedagógusképzés történetében is.

Köszönet érte a szerzőknek és a kötetek szerkesztőjének.

NANSZAKNÉ
DR. CSERFALVI ILONA

RÖVID TÁJÉKOZTATÓ ISKOLAKÍSÉRLETEINK HELYZETÉRŐL

A szentlőrinci iskolakísérlet 1969-ben indult, egy évvel az új gazdasági mechanizmus bevezetése után. Célja az iskolai élet radikális megújítása volt, feltételezve, hogy egy tevékenységekben, kapcsolatokban, fejlődési lehetőségekben gazdag, nevelési alaphelyzet kedvezőbb körülményeket teremt a cselekvő, a kezdeményező ember nevelése-nevelődése számára.

A gazdasági-társadalmi reformok kibontakozása segítette, többszöri megtorpanása fékezte iskolaátalakító tevékenységünket. A meg-megújuló reformellenes közhangulat gyakran hol nyílt, hol rejtett kísérletellenes fellépésekbe csapott át.

Ma, a rendszerváltás(-változás) időszakában, szembe kell néznünk azzal a kérdéssel: mi az, ami az ún. szentlőrinci értékekből jelenleg is érvényes.

Meggyőződésünk, hogy ma sem veszítette el időszerűségét:

— a valóságos tevékenységekre alapozott sokszínű, tartalmas és érdekes diákélet kialakításának igénye,

— a tudományos világgépre támaszkodó (az ismeretek egyidejű differenciálódását és integrálódását figyelembe vevő) tananyag-korszerűsítés,

— a közösségi és egyéni vállalkozásra és gazdálkodásra törekvés,

— a tanulókat gazdahelyzetbe hozó diákönkormányzat (amelynek jogaiért a hatvanas évek közepétől tudatosan és határozottan küzdöttünk).

Mindezek ellenére azt tapasztaljuk, hogy az oktatásirányítás, a szakma, a sajtó egyre kevesebb figyelmet fordít munkánkra. Pedig a kedvezőtlenebb feltételek között is sikerült előre lépniük:

— az alapkísérlet továbbfejlesztése (Szentlőrinc),

— az iskolakísérlet adaptációi (elsősorban Kaposváron és Mezögyánban),

— a középiskolai továbbépítés (Sarkadon, majd Szentlőrincen és Kaposváron) terén.

A szentlőrinci iskolakísérletből — illetve elméleti alapvetéséből — nőtt ki:

— a Békés megyei anyanyelvtanítási kísérlet,

— a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei óvodapedagógiai kísérlet.

A magyar reformiskoláknak az a része, amelynek szándékaiban és törekvéseiben hasonló célok jutnak kifejezésre, 1989-ben megalakította a Kemény Gábor Iskolaszövetséget. A szövetséghez tartozó iskolák életéről az Embernevelés c. folyóirat rendszeresen tájékoztatja az előfizetőket.

Mindezek a fejlesztési folyamatok és területek egyetlen célt, feladatot szolgálnak: művelt, becsületes, gyakorlatias, alkotó emberek nevelését.

A szentlőrinci—sarkadi típusú iskolakísérletek nevében:

Dr. Kocsis József
igazgató (Szentlőrinc)

Dr. Gáspár László
igazgató (Sarkad)

Szerkesztői megjegyzés:

E rövid tájékoztató akkor született, mikor múlt év novemberében eszmecsereére került sor a Budapesti Tanárképző Főiskolán a Kísérleti iskoláink helyzete a rendszerváltás időszakában címmel.

*

A Módszertani Közlemények Kiadóhivatala tájékoztatásul közli, hogy a folyóirat könyvtársorozatának következő kötetei még kaphatók:

Gácsér József: Demokratizmus és általános iskola

Ára: 40 Ft

Mágoriné Huhn Ágnes—Puskás Albert: Számítógép az általános iskolában

Ára: 60 Ft

R. Molnár Emma—Vass László: Stilisztikai ábécé a magyar nyelv és irodalom tanításához

Ára: 90 Ft

A megrendeléseket postai levelezőlapon a következő címre kérnénk: *Módszertani Közlemények Kiadóhivatala, 6725 Szeged, Hámán Kató u. 25.*